

Mezinárodní konference SIEF

Brno, 7. – 10. června 2023

Letošní rok byl pro českou etnologii a antropologii významný tím, že se v Brně konala doposud největší mezinárodní vědecká akce daných oborů na našem území, a sice 16. kongres *Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore (SIEF)*. Těto prestižní bianuální konference se zúčastnilo téměř tisíc osob. Potkali se zde zkušení i začínající odborníci z řad etnologů, folkloristů, sociálních a kulturních antropologů i badatelé dalších příbuzných disciplín – například historie, archivnictví, sociologie či environmentálních věd. Po dlouhých čtyřech letech měli členové SIEF opět možnost setkat se osobně, což při minulé plně online konferenci v roce 2021 v Helsinkách nebylo vinou pandemie Covid-19 a s ní souvisejících restrikcí možné. O to větší byla letos účast i nadšení většiny, kteří do Brna přijeli či došli, aby se zde mohli osobně setkat s odborníky působícími na celém světě ve stejných či podobných oblastech výzkumu. Poučit se, inspirovat a možná navázat nové kontakty pro budoucí spolupráci. V každém případě se jednalo o akci, která jednoznačně zviditelnila české etnologické a potažmo i antropologické bádání.

Za českou stranu se spojili tři organizátoři, kteří danou akci v Brně realizovali, a sice Etnologický ústav Akademie věd, Ústav evropské etnologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a Národní ústav lidové kultury ve Strážnici. Hlavním organizátorem byl za českou stranu Jiří Woitsch, ředitel Etnologického ústavu, za SIEF pak jeho rada sestávající z osmi členů (včetně Woitsche) a vedoucí prezidentky Marie Sandbergové. Celou akci technicky a organizačně zajišťovala

společnost *NomadIT*, mimochodem vedená vystudovaným antropologem. Někteří čtenáři tak možná již navštívili konference, o jejichž průběh se starala, například The European Association of Social Anthropologists (EASA), International Union of Anthropological and Ethnological Sciences (IUAES), Association of Social Anthropologists of the UK (ASA) či Australian Anthropological Society (AAS). Skvělé přitom bylo, že brněnská konference nakonec již mohla být osobní.

Nicméně musí být zmíněno, že mnozí badatelé – častěji ti mladších ročníků narození – jsou s elektronickým prostředím natolik zžití, že se dožadují hybridní formy a možnosti připojit se online. Nespornou výhodou totiž je finanční i časová úspora za cestu a pobyt v cizí zemi, kterou vítají zejména studenti daných oborů či badatelé ze vzdálených zemí. Nejen v českém prostředí je ve společenských vědách nedostatek financí a účast na kongresu světového formátu není levnou záležitostí. Cením to, že výše konferenčního poplatku na SIEF se odvíjí od výše badatelovy mzdy. Na druhou stranu, online účastí se ztrácí mnoho podstatného z konferenčního dění, a tuto ztrátu mohou cítit – a dokonce výzkumně podchytit – zvláště antropologové, alespoň ti klasičtí. Pro prezentování výsledků výzkumů a navazování nových kontaktů je podle mne osobní forma mnohem vhodnější – a potěšilo mě, že to zmiňovali i někteří mladší kolegové. Aktuální skutečnost je nicméně taková, že hybridní formát akce je suverénně nejdražší ze všech možných, což byl ostatně důvod, proč od něj organizátoři nakonec ustoupili. Konferenční poplatky by totiž musely být významně vyšší a kvalita konference by patrně nevzrostla, spíš naopak.

Přestávka na kávu během konference SIEF na nádvoří Filosofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. V popředí ukázka tradiční výroby vepřovic. Foto O. Nešporová, 2023.

Téma konference znělo: *Žít v nejistotě*, v angličtině ještě výstižněji: *Living Uncertainty*. Samozřejmě, že bylo reakcí na předchozí „covidové“ roky, které nás všechny určitým způsobem poznamenaly. Jeho aktuálnost se bohužel jen potvrdila, když namísto uvolnění po odeznění medicínské hrozby zakoušíme důsledky již druhým rokem se vleklou války na Ukrajině, která byla napadena Ruskem. Vlastně můžeme být hrdí a šťastní, že se i přes celkový ne zcela radostný vývoj podařilo celosvětově důležitou konferenci v České republice uspořádat. Je to rozhodně potvrzením toho, že nejistoty lze zvrátit a vedle nich stále fungují určité společenské záruky a jistoty.

Celá akce se s výjimkou úvodního večera a poslední společenské večere (jen pro zájemce) konala v prostorách Masarykovy univerzity. V průběhu konference byl bohatý nejen vědecký, ale i doprovodný program. Celkem zde proběhlo zhruba 130 panelů a dalších různorodých akcí, které činily celou akci příjemnou a pestrou.

Aby se v té plejádě možností přítomní vyznali a také potkali, byla konference jasně strukturovaná a členěná společnými akcemi, dvěma velkými plenárními diskusemi a dvěma klíčovými přednáškami. Velmi hojná byla účast hned na uvítací ceremonii s přednáškou významné britské sociální antropoložky Marilyn

Strathernové, po které následovala společenská recepcce. V následujících třech dnech pokračovala konference bohatým programem. Panely byly členěny tematicky podle jednotlivých sekcí, které se v rámci SIEFu ustavily: Archivy, muzea a materiální kultura; Těla, afekty, smysly a emoce; Digitální životy; Životní prostředí; Jídlo; Zdraví a medicína; Dědictví; Historické přístupy; Interseksionalita/průniky; Produkce znalostí; Mobility; Narativy; Performativita a rituál; Politiky a moc; Náboženství; Městská studia. Jen z prostého výčtu je patrné, že program byl pestrý, a troufám si říci, že si všichni mohli vybrat sobě blízká či naopak vzdálenější a o to možná zajímavější témata. Příspěvků i diskusí na rozličná témata zaznělo v průběhu konference opravdu mnoho a vydařeně byly i společenské akce, kde nechybělo moravské víno.

Vedle klasických panelů s příspěvky zde byly i kulaté stoly, workshopy, sekce s postery, v jednom ze sálů probíhala filmová projekce etnografických dokumentů a filmů s možností diskuse s jejich tvůrci, setkání pracovních skupin či ukázky lidových řemesel a tradičních technologií. Na nádvoří Filozofické fakulty tak bylo možné zhlédnout výrobu vepřovic, či si dokonce nějakou zkusit vyrobit. Z bezpečnostních důvodů naneštěstí nebylo Jiřímu Woitschovi umožněno pálit na univerzitní půdě milíř. Namísto toho se účastníci mohli seznámit s různými historickými výrobními postupy využívajícími jiné přírodní materiály, jako například kopřivy či choroše. A komu to nestačilo, mohl se účastnit tematických komentovaných prohlídek Brna či se například naučit tanec vrtěná.

Úspěšně uspořádání konference podobného formátu je potvrzením, že česká věda se po svém útlumu a značném zpřetrhání

mezinárodních vazeb v období reálného socialismu vrátila do mezinárodního diskursu a má zahraničním kolegům co nabídnout. Minimálně důstojné místo vhodné pro společné setkávání a diskusi, což považuji za nesmírně důležité. Účast českých delegátů byla poměrně vysoká, konference se zúčastnilo na padesát vědců zastupujících různá česká akademická pracoviště. Největší počet byl z Masarykovy univerzity, Etnologického ústavu Akademie věd a Karlovy univerzity. Jsem zvědavá, kdy se v České republice podaří uspořádat mezinárodní konferenci podobného formátu sdružující evropské a světové (sociální a kulturní) antropology.

Olga Nešporová

nesporova@eu.cas.cz

Konference Society for the Study of Psychiatry and Culture a Society for Psychological Anthropology
San Diego, 27. – 30. dubna 2023

Na univerzitě v San Diegu se konala multidisciplinární konference zaměřená na duševní zdraví, jeho formy, naše chování a subjektivní zkušenosti našich těl a mysli, nazvaná *Ecologies of Mind – Practices That Harm, Practices That Heal*. Společně ji organizovaly dvě společnosti, a to Society for the Study of Psychiatry and Culture (SSPC) a Society for Psychological Anthropology (SPA). Jejich příspěvky přitom probíhaly simultánně a každý účastník mohl navštěvovat panely obou organizací. Účastníci pocházeli primárně z oblasti antropologie, psychiatrie a psychologie;